

שאלות חזרה למבחן בנביא

פרקים ה' – ז'

פרק ה'

1. מהו התאריך בו ציוה ה' את יהושע למול את ישראל? ומדוע לא מלו עד עתה? ולמה עליהם למול דוקא כעת? (מה המיוחד בתאריך זה?)
התאריך: י"א ניסן. ולא מלא כיון שהיו במצב זכר. ובמצב לא נשנה חות צפוני. והדרך קשה לאילה. ועליהם לא מלו כעת: א. משום שכלים לא מלו ואסור להשתחות. ב. בעוד איננה ימים פסח, "וכי ער לא יאכל ב'".
2. איזו סיבה או חשש, היה יכול להניעם מלמול? ומדוע, באמת, אין צורך לחוש לכך?
ישנו חשש, שציוה השלישי בהיותם כואבים, יקומו עליהם יושי כעין, ויהרגו, (במלך זכרם). ואין יסוד לחשש זה, כיון שגם לבגד, ולא קמה חות באיש מפני ישראל.
3. מהם חרבות צורים? מדוע מלו בצור? ולמה כיום אין מלים בצור?
מבגדים תצות. ומלא בצור, מבגד משום שכל עץ מבן פחות מסוכן מה מתכת. וכיום אין מלים בצור, שכן הובטח לבגד ציוה שגבולו של גבול בגד מבגדו של צור.
4. מהי חרפת מצרים?
שהיו מצרים אומרים: ברעה הוציאם. ועתה הוברר כי היה דם מילה. (יש"י)
שהיו מצרים אומרים הלא אף הם ערלים כאנו. (מצודות)
5. היכן היו ישראל בעת מילתם? מדוע נקרא כך שם המקום?
היו בגלגל. ונקרא גלגל, ע"ש גלגל (הסיר) הקב"ה את חרפת מצרים מעליהם.
6. כמה פסחים חגגו ישראל עד שנכנסו לארץ? מדוע דוקא כאן הדגיש הנביא, כי חגגו את חג הפסח?
חגגו שתי פסחים, (פסח מצרים, ובשנה שלאחריה), וזה השלישי. ודוקא כאן הדגיש הנביא, כיון שלא חגגו עד עתה.
7. "ויאכלו... מצות". ממה אפו את המצות? מדוע?
אפו מצות מעור הארץ, מהתבואה הישנה. כי מהתבואה החדשה א"א לאפות, כיון שאסורה באכילה עד הקרבת העומר. ואהאן א"א לאפות כיון שאינו מתעשר מיני דגן.
8. מתי פסק המן מלרדת? ומדוע? מתי פסקו ישראל מלאכול מן? מדוע?
המן פסק לרדת ב' באדר. יום מיתת משה רבינו. כיון שהמן ירד בזכות משה. פסקו מלאכול מן לאחרת הפסח. כיון שמתו מן בתבואה החדשה, ואין צורך בגס, במן.

9. "ויהי בהיות יהושע ביריחו". מתי זה היה? (תאריך). ומה אירע אז?
מחרת שביעי של פסח, (יום ראשון שלח), כ"ב בניסן. ראה א"ש עומד לנגדו. ראה מלאך גבואה. (ענין שאלה
(14).
10. כיצד נגלה המלאך ליהושע? (באיזו דמות?) למה רומזת דמות זו?
א"ש מלחמה. חרב שלפה בידו. ונראה בזה, כי הגבואה באה על יסוד המלחמה.
11. מה שאל יהושע את המלאך? מהי כונת שאלתו? מהי תשובת המלאך?
יהושע אף "הלכואתה אם לזרינו". כונת שאלתו: האם זאת אסייע במלחמה [לנו], או להילחם בלזרינו.
תשובת המלאך: (באת' להילחם לכם), עתה באת' ובידי גבואה.
12. מהו נושא שליחותו? (כותרת הנבואה)
נושא שליחותו: גבואה על מלחמת יריחו.

פרק ו'

13. בארי - "סוגרת ומסוגרת"! מהו - "אין יוצא ואין בא"? מה הקשר בין פסוק זה לנבואה?
"סוגרת ומסוגרת" רש"י: סגורה בדלתות בריזל, ומחוצת דגריתי נחלשת [כתרגומא]. מלוצות: מתמיד היתה סגורה,
ועתה הוסיפו לסגרה, מפני בני ישראל.
"אין יוצא ואין בא" לא הניחו ללכת ולהיכנס, שלא יוצאו מגבואות העיר.
הקשר בין פסוק זה לגבואה, הוא: שבין שהיתה יריחו סגורה וכו', בלתי אפשרי שתהיה המלחמה טבעית, רק ג'סית.
14. באיזה יום מימי השבוע, ובאיזה חודש, ובכמה לחודש, היתה מלחמת יריחו?
יום ראשון שלח. חודש ג'סן, כ"ב יז.
15. באיזו תחמושת (כלי מלחמה), השתמשו במלחמת יריחו? האם ניתן להבין כיצד פועל נשק זה? באם לא, כיצד נבין זאת?
כ"י המלחמה הינם: ההקפות והסלפות [תקיעות ותרועה]. איננו מבינים כיצד פועל כלי אלו.
אולם נדע שהינם פועלים כשם שנדע שהפאות פועלות, מע"פ שלא נדע כיצד.
16. כמה פעמים על ישראל להקיף את יריחו? מתי יתקעו ומתי יריעו? ומדוע?
קיפו במשך ששה ימים פעם אחת בכל יום. וביום השביעי שבעה פעמים. בכל פעם שיפו יתקעו במשך
ההקפה, מפני שתקיעה רומזת לשמחה ודגלית בקב"ה שאלחם להם. ולאחר ההקפה השיעית ביום השביעי, יריעו. שהתרועה היא את
המלחמה, וכעת הוא זמן לו עליהם להילחם.
17. מהו סדר ההולכים, המקיפים את העיר?
החלץ בראשונה. אחריהם הכהנים [התקיעים בלפחות]. ואחריהם האנן. אנשי המלחמה, והמאסף.
18. האם היה הבדל בין ההקפות והתקיעות ביום הראשון, לבין ההקפות בשאר הימים? אם כן, מהו?

ההגדרה הוא: כי ב'יום הראשון כבר היו זריחות, ותוך כדי זריחות של יהושע החלו להקיף. משא"כ בשאר הימים היה עליהם ללכת מהמחנה בגלגל, לזריחות.

19. האם היה הבדל בין שעת יציאתם למלחמה ביום השביעי, לבין שאר הימים? אם כן, מהו? ומה הטעם להבדל זה? (מצודות)

ההגדרה הוא: כי כל הימים השכימו בקר, וביום השביעי כלות השחר. מפני שהיה עליהם להקיף את יריחו שבעה פעמים, ולהתרימה.

20. מה ציוה יהושע לאחר ההקפה השביעית קודם התרועה? מדוע ציוה על כך? במה זה מתבטא? יהושע צוה: העיר חרם, היא וכל אשר בה, [קודם להשם]. כיון שאלתמה קודם, והראשון תמיד קודם, והיה שבת שאר היא שבת קודם. ומתבטא למעשה: כי הרגו את כל האנשים והבהמות. שרפו את הנתיב לזיכר, המתכות לאורז בית השם, ואין לבנותה עד עולם.

21. להיכן נפלה חומת העיר? מדוע לכיוון זה דווקא? חומת העיר נפלה תחתיה. כיון שחתמה היה שולל אגובה, ואם היתה נופלת על צידה עדיין לא היו ישראל יכולים להכנס לעיר.

22. "ויעל העם איש נגדו". מה פירוש "נגדו"? מדוע נכנסו לעיר בצורה זו? (איש נגדו) "נגדו" פירושו: נכחו. מולו. לזכות ישר. ונכנסו איש נגדו, כיון שלא היו זריחות להקיף ולהיכנס דרך השער או פירצה, וכן אם לא היו שומרים על ההיקף [לא היו נכנסים נכחם]. היו מצליחים תלשי העיר לזרות.

23. מה היו השלבים בהצלת רחב? (גי שלבים) א. צווי אמרגלים להצילה. ב. נטולה והנחתה מחוץ לעיר. ג. לאחר שהתגירה, ותש בקרב ישראל.

24. כיצד מכונים המרגלים? ומדוע? [בזירה הראשון, בבית רחב : מכונים מאכים, כיון ששמו עצמם מן העזירה]. כעת בהצלה: נקראים נערים, שהיו זרימים כנערים להצילה.

פרק ז'

25. האם שמרו ישראל את החרם? מי חטא? על מי נאמר בפסוק שחטא? כיצד מתרצים את הפסוק?

לא שמו על החרם. עכן מעל. בפסוק נאמר: "חטא ישראל". אמנות: כיון שלא שמו זע"ז נקרא שחטאו כולם. שאר הראשונים: מפני ששאבו אתה חולה, כל הגוף מרגיש.

26. מה אירע כתוצאה מן החטא? (קודם המלחמה, ובמלחמה) קודם המלחמה: "ויתר אף השם בישראל", הוסרה ההשגחה המיוחדת. במלחמה: "נגיף ישראל".

27. מה עשה יהושע ע"מ להילחם בעי? עלת מרגלים.

28. כמה אנשים יצאו להילחם בעי? מדוע יצא מספר כה מועט של אנשים למלחמה?
 יצאו להילחם כאלות אלפי איש. אלא שכל אחד מהם היה במדינה לוחמית, והיה שקול כנגד כמה וכמה אנשים, [ניתן שהיו רק כמה איש, בפועל]. ויצא מספר מועט, כיון שהיתה עיר קטנה, והובטחו על מלחמה ניסית, "ורדפו מכם תמשה מאה, ומאה מכם רדגה ירדפו".
29. מה היו תוצאות מלחמת העי? האם מתו מעט ישראל במלחמה זו? אם כן, מה מספר הנופלים? מה שמותיהם?
 תוצאות המלחמה: "ניגף ישראל". את אחד. יאיר בן מנשה. השקול כנגד רוגה על סנהדרין, [36].
30. מה פירוש "וירדפום עד השברים"?
 עד רגלם.
31. מהם הגורמים למנוסה?
 א. ה'ועז, שלא עלה איתם. ב. המרגלים, שאמרו על יעל כל העם. ג. חטאו של עכן.
32. מדוע נפל יהושע על פניו? על מה בכח? (חלקי תפילתו)
 יהושע בזכה: א. על העזר, האל ויגענו בעזר ה'ירן, ואז לא היינו זריכים להילחם ולנוס. ב. בזכה על העתיד, שיעשו כולם כי ישראל ניגף לפני אויביו, ויאספו עליהם וישמידו, ויהא תיאלץ השם.
33. "קום לך, למה זה אתה נופל על פניך". מה פירוש המלים "קום לך"?
 לשון עמידה. א. עמד לך מה שהתפאלת. ב. עמדת לך במלחמה, [לכן נפלו ישראל]. ג. עמור. לך. בגללך, בגלל שהקדשת מה שלא צוית.
34. מהם חמשת החטאים במעשה עכן?
 א. עזבו ברית, תיאלץ שנת. [למנוחות: עזבו על החרם]. ב. לקחו מן החרם. [למנוחות: מעלו בהקדש]. ג. עשו בהסתר, כנגדכם. ד. לא היו זריכים את העלל. שמו בזיהם. ה. כחשו.
35. מה עשו כדי לגלות את החוטא? כיצד עשו זאת בפועל? (רשימי ומצודות)
 הפילו גורלות. ארש: הקריבו את ראשי העצבים לפני החושן, והודה אבנו לא האירה, ולאחמ"כ הפילו גורל, פתקים אראש המספחות האבות והגברים. [פתח אחד כתוב חרם, והסאר תלכים]. למנוחות: הקריבו לפני הארון, ומ' שלא יכל לזוז אפי' ענה, הוא החוטא. עצבים, מספחות, אבות וגברים.
36. מהו "שים נא כבודי"? (רשימי ומצודות)
 ארש: "שים כבוד גורל. על תוציא לעז, שעתידה הארץ איתך על פיו. למנוחות: שים כבוד להשם, בזה שתודה, ויתברר כי לא על תינם אירע ההפסד.
37. מה השפיע על עכן להתודות על חטאו?
 ראה שט' הודה שמתכוננים למלחמה, אמר מוטב שאמות ועל יאבדו כמה אלפים מ'שראל.
38. בארי, "כזאת וכזאת עשיתי"?
 כבר עשית' כזאת, מעלת' בחרם ב'מי' משה.
39. מהי אדרת שנער?
 מעיל מ'על. על מ'לך מ'על.

40. "וירוצו האהלה". לאיזה צורך רצו? ומדוע?

רצו כדי שלא יספיקו שט יהודה או קרוביו להעלים, כדי לתפוס עזיו ולהוציא לעז על הקוראות.

41. בארי, "ויציקום לפני השם"! (שלשה הסברים)

א. התיכום, כי היו חרם. 2. הניקן בצדדים, ואמר: על אלה 'פאז רובן' של סנהדרין. ג. פזום לפי הארון, להראות כי אמת היה המעשה.

42. לאיזה צורך הוציאו את בניו ובנותיו של עכן? ולשם מה הוציאו את כל ישראל?

הוציאו כדי ש'ראו בדרכו ובעונשו, וינסו, ולא יתטאו. (המנזרות פירש: שהוציאו את בניו ובנותיו לפרס, אולם חז"ל לא פירשו כן).

43. מה היה דינו של עכן? ומדוע?

עכן בסגילה, מתחלל שנת ד'נו בסגילה. את בהמות'ו גם סבלו. ואת החרם ואת רכשו שרפו באש. וזאת ע"פ צווי השם.